Abonamentul

Pentru monarchie:

Pe an 12 cor., 1/2 an 6 cor., 1/4 an 3 cor.

Pe ntru străinătate:

Pe 1 an 18 frcs., 1/2 an 9 frcs., 1/4 an 4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericéscă-politică.

Inserţiunĭ

Un şir garmond: o dată 14 fil., a doua óră 12 fil., a treia óră 10 fil., şi de fiesce care publicaţiune timbru de 60 fil.

Tot ce privesce fóea, să se adreseze la »Redacţiunea şi Administraţiunea **Unirii**« în Blaş.

Anul X. Blaş 7 April 1900. Numĕrul 14.

Ajutoriul de stat.

(X.) În zilelea aceste s'a spedat clerului nostru archidiecesan circulara consistorială, prin care se notifică, cum că pe anul 1899 s'a asignat pe séma clerului archidieceseĭ nóstre un ajutor de stat în suma de 46.320 fl. v. a., şi de o dată se comunică şi lista preoţilor, carĭ aŭ fost împărtăşiţĭ din acest ajutor pe cum şi sumele, ce le capĕtă fiesce care.

Orĭ cât ar fi de gingaşe cestiunea acésta şi orĭ cât de multe ar fi recriminările, ce pentru ţinuta nóstră observată în afacerea ajutoriuluĭ de stat, siliţĭ am fost a-le înghiţi, nicĭ acum nu putem să tăcem, ci trebue să ne spunem vederile nóstre în faţa acesteĭ nóuĕ împărţirĭ. Pentru că orĭ ce s'ar zice dar pentru noĭ supremul interes este şi rĕmâne: *demnitatea şi independenţa cleruluĭ.*

Că dór scris este: „Năimitul năimit este şi nu-ĭ este luĭ grijă de oĭ.“

Cel dintâiŭ lucru în nóua împărţire e, că de astă dată nu maĭ avem de a face cu dóuĕ ajutóre, cu unul ordinar şi cu unul estraordinar, ci numaĭ cu unul. Va se zică, ajutoriul ordinar de 18 000 fl. s'a contopit cu ajutoriul estraordinar, ce se dădea în aniĭ trecuţĭ sub titlu de desdăunare pentru venitele micşorate în urma introducereĭ legilor politico-bisericescĭ.

Înoirea acésta nu ne supĕră, din contră o aflăm naturală, după ce art. de lege XIV din 1898 îĭ dă drept ministrului de culte, ca şi până la regularea definitivă a congrueĭ preoţimeĭ catolice, să pótă suplini venitele preoţilor catolicĭ după normele statorite în legea amintită pentru întregirea venitelor preoţimeĭ acatolice. Aşa dară contopirea celor dóuĕ feliurĭ de ajutóre o aflăm şi naturală şi indicată. Pentru că e tot de una maĭ bine şi maĭ favorabil, să te găsescĭ pe basa uneĭ *legĭ* fie cât de rele, de cât pe basa uneĭ *ordinaţiunĭ* fie cât de bune.

A dóua inovaţiune la împărţirea ajutoriuluĭ de stat de pe anul 1899 o aflăm în împrejurarea, că de astă dată nu să cere vidimarea cuitelor din partea oficielor pretoriale. Adevĕrat că nu să spune a nume, ca pretoriĭ să nu maĭ vidimeze cuitele, dar din împrejurarea, că vidimarea pretorilor nu să impune a nume, trĕbue să conchidem, că vidimarea acésta pentru împărţirea actuală nu să maĭ cere.

Dacă e corectă interpretarea nóstră — şi trebue să fie corectă, de óre ce alt cum circulara n'ar fi corectă, ceea ce nu ne este permis a presupune, — atuncĭ trebue să deducem, că între Ordinariatul nostru şi între guvern aŭ urmat pertractărĭ, şi că resultatul acestor pertractărĭ a fost: căderea vidimăriĭ pretoriale.

Nicĭ aicĭ nu scim posisitiv, cum stă lucrul. Dar dacă e corectă deducţiunea nóstră, atuncĭ n'am avé de cât să ne închinăm cu omajiŭ pururea datorit Ordinariatuluĭ nostru, şi să aducem prinos de recunoscinţă şi guvernuluĭ ţăriĭ, care a avut destul patriotism, să îndrepte o mare greşélă din trecut.

Întru adevĕr e cunoscut de obşte, că motivul principal, pentru care clerul nostru s'a revoltat în potriva ajutoriuluĭ de stat, n'a fost ajutoriul însuşĭ, pe care cu dragă voe şi recunoscĕtóre inimă l'a primit, ci a fost a nume clausula de vidimare a pretorilor, prin care clerul nostru era dat ocară auctorităţilor politice superióre, carĭ după absolut nicĭ un drept nu aveaŭ chemarea să judece despre meritele şi despre conduita venerabiluluĭ nostru cler.

Căderea acesteĭ clausule decĭ însémnă ştergerea condiţiuneĭ celeĭ maĭ umilitóre.

Lauda să fie a aceluia, care o merită.

Dar să băgăm bine de sémă, că bucuria nu ne póte fi neturburată. Cum am şi puté avé noĭ o bucurie senină?

În cerculară stă, că baniĭ se vor speda la adresa fiesce căruĭ preot prin postă.

Dacă am dedus bine maĭ la deal, atuncĭ şi acum vom fi feriţĭ de greş, dacă vom zice, că şi modalitatea acésta de împărţire trebue să fie un resultat al pertactărilor dintre guvern şi Ordinariat.

Şi în casul acesta ce deducţie avem să facem?

Feuilleton.

Testamentul muribunduluĭ.

Gârbovit de povara anilor şi încărunţit de desele viscole, moşneagul secol simţind, că clipele vieţiĭ sînt numĕrate, îşĭ adună în jur de sine, pe toţĭ aceia, cărora le destinase moştenirea. Eraŭ mulţĭ la numĕr şi cu multă pretenţie, ceĭ carĭ îĭ încunjurară patul şi îĭ aşteptaŭ ultimele momente. Sfârşitul era aicĭ, óra sunase şi de acum eĭ trebuiaŭ să îee pe umerĭ o grea rĕspundere, o seriósă muncă: prosperarea omenimiĭ, acésta cestie mare şi importantă.

Până aicĭ aŭ trăit numaĭ jucându-se, fără nicĭ o grije, zilele lor eraŭ numaĭ din petrecerĭ. Neapăsându-ĭ nicĭ o responsabilitate, eĭ culegeaŭ de pe rugul vieţiĭ numaĭ rosele nu sciaŭ de ghimpĭ. Fie care îşĭ petrecea liber cu lucrurile sale favorite şi nicĭ nu se sinchiseaŭ de scopurile seriόse a le viitoruluĭ.

Şi uită, că acum să apropie clipa, când rĕmâne pe eĭ susţinerea uneĭ familiĭ uriaşe: „Omenimea.“ Ajunseră la punctul, când viitoriul avé să-ĭ îee în paza sa. Cu acéstă idră cu şepte capete, care ţine în mână binele omenimiĭ, cu acest monstru aveaŭ să pórte luptă pe viéţă şi mórte pentru orĭ ce pas.

Toţĭ stăteaŭ tăcuţĭ şi apróape trĕmurêndĭ în jurul patuluĭ muribunduluĭ moşneag, când acela începu a le grăi pe o vóce apróape stinsă:

— Vĕd, că sînteţĭ aicĭ toţĭ aceia, pe carĭ v'am îubit şi căror vreaŭ să vĕ las marea mea moştenire. Aţĭ venit să-mĭ îndulciţĭ ultimele momente. Cunósceţĭ principiile mele şi cred, că nu să va afla nicĭ unul între voĭ, care prin vre o contrazicere, să-mĭ storcă lacrimĭ din ochĭ! — Nime nu îndrăzni să zică ceva.

— Bine, că nu să află nicĭ unul. Acésta e şi dorinţa mea, căcĭ vaĭ şi amar aceluia, care ar cuteza să-mĭ calce principiile. Blastĕm asupra luĭ! Să n'aibă odihnă pe pămînt. Să n'aibă urmaşĭ în omenime şi să n'aibă viitor în propăşirea vremiĭ!

După rostirea acestuĭ grozav blăstĕm moşneagul secol maĭ aştéptă câte va momente şi vĕdĕnd, că nime nu are nimic de zis în contra, continuă:

— Tu *seclul noŭ,* eştĭ unicul meŭ fiŭ, moştenitorul şi urmaşul meŭ; vorbesce, ce doresci?

— Totul!

— Cuvînt îndrăzneţ şi mult cuprindĕtor, o lume întrégă se ascunde în el, dar totuşĭ mĕ tem, că singur nu veĭ avea putere să luptĭ cu *viitoriul,* ci veĭ cădea pe câmpul de bătaie.

— Dacă voiŭ cădea, — rĕspunse *noul timp* o întrégă poporaţiune stă la spatele mele şi va continua lupta. Uită nepoţiĭ tĕĭ, toţĭ sînt aicĭ.

— Mi-e frică de eĭ sînt între eĭ şi mlădiţe slabe şi stîrpiturĭ, îĭ va răpi curentul şi nu se vor sci înfrîna şi nu vor sci conduce omenimea şi atuncĭ acésta massă se va rostogoli în abis.

— Dar aicĭ sînt Erudit, Euterpia, Erato, Polihimnia, Talia, Apolonia şi favoritul tĕŭ, micul Ideal cu bucle auriĭ, nu te încredĭ în el?

— Nu uita înse, că aĭ şi corciturĭ, în carĭ locuesc zecĭ de dracĭ, vaĭ, de voĭ toţĭ de vor ajunge aceştia la isbândă! Aicĭ îĭ vĕd pe eĭ! *Aurul* cu strălucirea schinteitóre a sceptruluĭ sĕŭ orbesce ochiĭ meĭ şi *Realismul* îmĭ face rĕŭ cu faţa sa spoită şi cu privirile-ĭ uşuratice şi desfrânate. Eĭ îşĭ rîd de altar, de sfinţĭ şi de ideale.

Vidimarea pretorilor se suplinesce prin vidimarea, adecă prin controla oficiilor postale.

Nu e vorbă, e mare deosebire în lucru. Vidimarea pretorilor, carĭ sînt oficialĭ de administraţie se deosebesce fórte mult de controla oferită prin postă. Vidimarea pretorilor însémnă numaĭ atâta, că Ordinariatul a *dat* baniĭ, dar nu însémnă, că şi preoţiĭ îndreptăţiţi aŭ *primit* baniĭ. Avem documente, carĭ dovedesc, că pretoriĭ pentru vidimare şĭ-aŭ cerut tacse a numite. Spedarea prin postă înse dovedesce, că preoţiĭ întru adevĕr şĭ-aŭ *primit* baniĭ toţĭ, şi că Ordinariatul ĭ-a spedat *toţĭ*.

Din punct de vedere al evidenţeĭ e aşa dară maĭ bună procedura cea nóuă. Auctoritatea Ordinariatelor înse nu e nicĭ de cât maĭ salvată. Neîncrederea guvernuluĭ faţă de Ordinariate nu s'a schimbat, şi Ordinariatele tocmaĭ aşa rĕmân de ştirbite în iurisdicţiunea lor ca şi maĭ înainte; ele nu pot adecă să scótă pretensiunile licuide şi legale de la preoţiĭ subordinaţi din competinţele lor preoţescĭ, ci sînt avisate la întrevenirea şi graţia auctorităţilor civile, ca şi când biserica n'ar fi şi ea o societate perfectă, care se póte susţiné ea de ea cu puterile sale propriĭ, cu carĭ a înzestrat'o Christos.

Aceste ar fi înoirile faţă de trecut.

Vine înse ceea ce nu e noŭ, şi ceea ce póte tocmaĭ pentru că e vechiŭ e şi maĭ rĕŭ.

În circulară să zice, că Ordinariatul archiepiscopesc, a fară de treĭ inşĭ, a propus, spre a li-se întregi venitul, pe toţĭ preoţiĭ archidiecesanĭ şi că a arĕtat, câtă sumă s'ar cere la fiesce care pentru întregirea venitelor conform prescrierilor articoluluĭ de lege XIV din 1898.

Totuşĭ ce vedem?

Vedem că 144 preoţĭ dintre ceĭ propuşĭ de Ordinariat aŭ fost şterşĭ din listă. Vedem, că propunerile Ordinariatuluĭ nu s'aŭ luat în nicĭ o consideraţiune. Vedem că preoţĭ cu beneficiĭ relativ bune, aŭ primit sume marĭ, pe când preoţĭ rĕŭ dotaţĭ n'aŭ primit nimic, orĭ aŭ primit numaĭ sume bagatele.

Avem drept să ne plângem?

Avem!

Dacă lucrul acesta să făcea în aniĭ precedenţĭ, aveam dreptul să ne plângem şi atuncĭ. Şi atuncĭ după dreptate şi după intenţiunea adevĕrată a legislatoreluĭ aveaŭ să capete ajutor ceĭ binemeritaţĭ şi ceĭ sĕracĭ.

Acum înse insutit titlu de a ne plânge avem.

Azĭ se dă ajutoriul de stat nu ca *milă*, ci ca *întregire* a venitelor preoţescĭ.

Azĭ prin urmare drept *legal* de a căpĕta aŭ aceia, carĭ aŭ maĭ puţine venite preoţescĭ.

Ordinariatul a arĕtat venitele preoţescĭ după conscrierea congruală autenticată şi de organele statuluĭ. Şi totuşĭ la împărţire vedem, că de acel conspect nu s'a ţinut cont.

Pentru procedura acésta ne plângem, o denunţăm şi în potriva eĭ protestăm.

Protestăm în potriva uneĭ asemenea procedurĭ, maĭ întâiŭ pentru că vatĕmă legea positivă.

Protestăm în al doilea loc pentru că vatĕmă echitatea.

Protestăm în locul al treilea, pentru că vatĕmă chiar şi interesele bineprecepute ale guvernuluĭ. Preoţiĭ să cunosc uniĭ pe alţiĭ şi eĭ maĭ bine sciŭ judeca strîmbătatea ce li-se face. Preoţiĭ pe nedreptul preteraţĭ şi pedepsiţĭ vor păstra în inimă amărăciune şi vor blăstĕma pe ceĭ ce fără vină îĭ pedepsesc.

Noĭ, carĭ alta nu rîvnim, de cât pacea a tótă lumea şi bunăstarea sfintelor luĭ Dumnezeŭ bisericĭ, ne-am ridicat glasul nostru şi de astă dată, nu pentru a face cuiva recriminărĭ, ci pentru a aduce aminte celor de la cârma ţĕriĭ, că:

Iustitia est regnorum fundamentum.

Dl. Urechia şi peregrinajul nostru. — Ilustrul profesor V. A. Urechia scrie în „Tribuna“ de Joĭ un articlu maĭ lung, întitulat „Din ce în ce maĭ turbaţĭ“, în care îşĭ rîde de nóuele isprăvurĭ a le guvernuluĭ în chestia întroducereĭ limbeĭ liturgice magiare şi între altele scrie următórele:

„Foc şi văpae varsa ziarele şovinişte din Ungaria din causa neisbândeĭ cu Ruteniĭ cărora Sf. Papa nu le-a permis urmărirea de scopurĭ politice şi acum tótă turbarea lor o îndréptă asnpra Românilor, asupra Mitropolituluĭ *Mihályi,* zicĕnd că acesta a intrigat la Roma şi la cercurile bisericeştĭ rutene de la Lemberg, ca sĕ paraliseze acţiunea şovinismuluĭ maghiar pe lângă sf. Scaun. Ziarul „*Unirea*“ din Blaş, de ordinar atât de pacĭnic şi de potolit, este indignat de stupidele acusaţiunĭ aduse Mitropolituluĭ.

„A dóua parte a campanieĭ maghiare este îndreptată în contra bisericeĭ unite române. Credincioşiĭ acesteĭ bisericĭ, la chemarea sf. Părinte pentru sĕrbarea iubilară de la Roma, aŭ hotărît să meargă şi eĭ în numĕr cât maĭ mare la acest *peregrinaj.* Ziarele şoviniste cearcă sĕ împingă guvernul lor de la Budapesta de a împedeca pe românĭ sĕ mérgă la Roma, zicĕnd că Româniĭ urmăresc scopurĭ politice mergĕnd acolo. „*Magyar Szó*“ califică această călĕtorie de „*făţişă rĕscólă contra ideiĭ de stat maghiar, contra naţiuneĭ maghiare*“.

Aurul prinḑĕndu-şĭ de mână pe sorióra sa de jumătate gólă pe mica *realitate,* ĭeşi a fară din mulţime şi să apropie de bunicul sĕŭ zicĕnd:

— Al nostru-ĭ viitoriul! Nu este vîrtute, onóre, cuvînt dat, credinţă, ĭubire, pe care să nu le putem conrupe, şi nu este pĕcat, ruşine şi demoralisare, pe carĭ să nu le pot acoperi cu strălucirea mea. În zădar sînteţĭ toţĭ ceĭ alalţĭ aicĭ, *viitoriul* e al nostru!

Toţĭ privиră încremeniţĭ spre aceştĭ copiĭ încreḑuţĭ.

— Blăstĕm asupra vóstră! — gemu moşneagul. — Să n'aveţĭ parte de odihnă pe pămînt şi trupurile vóstre să le mânânce corbiĭ!

— Ha, ha, ha! Nu-mĭ pasă de blăstĕmul tĕŭ! — Aicĭ e sora mea, zise *Aurul* arĕtând spre copila jumătate gólă. — luptăm împreună şi învingem *viitoriul* cu uşurătate. Omenimea, pe care ne-o laşĭ nóuĕ ca moştenire, pórtă deja în sine *materia,* care îĭ va causa peirea. O mulţime conruptă şi stupidă, care aşa aleargă după *strălucire* şi *materie,* ca turma de oĭ după talanga. Acésta încă este deja a nóstră.

— Blăstĕm asupra vóstră!

— Tu eştĭ de vină, căcĭ însuţĭ aĭ crescut-o aşa. Da, căcĭ te-aĭ încreḑut în ea, lăsându-o de capul eĭ şi ast fel munca nóstră n'a fost grea. Aşa a căḑut în mâna nóstră ca póma cea cóptă. Acum îmbătată de *strălucire,* simţurile eĭ nu cunosc de cât *materia.* Cu acésta massă căḑută în delirium tremens nu va fi greŭ de tractat.

— E grozav, ce vorbiţĭ.

— Tu ne-aĭ provocat la acéstă. Noĭ voiam, ca tu să închiḑĭ ochiĭ în credinţa, că destinele omenimiĭ le va conduce favoritul tĕŭ nepot micul şi neputinciosul *Ideal,* dar provocându-ne, fie, ascultă cele ce îţĭ spuĭ:

— Sciinţă, musică, poesie, artă şi tot ce să zice măreţ şi nobil, vor dispărea de pe faţa pămîntuluĭ, ca să facă loc *auruluĭ* şi *materieĭ,* pe care le represintă sora mea. Nu va maĭ fi credinţă, patrie, virtute, numaĭ *materie,* nu va maĭ fi *ideal* numaĭ *realitate,* nu va maĭ fi *ambiţiune* numaĭ *servilism,* nu va maĭ fi *bărbat* şi *femee,* numaĭ *un sex,* nu va maĭ fi *Dumnezeŭ,* numaĭ *idol.*

— Destul, tu corcitură înspăimîntătóre! — strigă muribundul în cele din urmă ale sale. Nu maĭ continua, nu maĭ continua!

— E adevĕrat tot, ce ţi-am spus.

— Blăstĕm pe tot cuvîntul tĕŭ!

— Tu ţi-aĭ educat ast fel omenimea, noĭ o ducem numaĭ înainte pe cărarea apucată.

— Bine, — zise moşneagul abia maĭ respirând. — Fie cum spuĭ. Alergaţĭ în nimicirea eĭ, omorîţi-vĕ, sfăşiaţi-vĕ, târăiţi-vĕ în noroiŭ onórea, luaţi-o tot înainte, tot înainte dar viitoriul tot nu-l puteţĭ învinge. Domnia vóstră va fi scurtă, căcĭ acest sublim univers, marele Creator nu l'a făcut ca să-l pótă învinge *aurul.* Nu şi nu! Ochiĭ meĭ bĕtrânĭ în aceste ultime clipe a vieţiĭ şĭ-aŭ recâştigat deplina lor vedere şi cu eĭ cetesc în viitor. Voĭ veţĭ fi ceĭ învinşĭ, şi triumfător va ĭeşi sublimul, vecinic frumosul, *ideal.*

Moşneagul suspină uşurat şi apoĭ continuă:

— Aţĭ crescut în jurul meŭ, dar nu sciam, că hrănesc şerpĭ veninoşĭ. Am fost cu considerare faţă de voĭ, v'am lăsat să vĕ desvoltaţĭ după dorinţa vóstră, ca buruiana în grădină, şi ĭată, că acum vĕ rĕsculaţĭ în contra mea, amărându-mĭ ultimele momente. Acum tem omenimea de voĭ.

— Aceea e acum a nóstră! — rĕspunse *Aurul* îngânfat.

— Încă nu! Influinţa vóstră este numaĭ periodică. Va veni vremea, când omenimea acésta orbită şi înşelată se va trezi, recâştigându-şĭ conscinţa, î-şĭ va deschiḑe ochiĭ şi atuncĭ vĕ va alunga cu băţ de foc din imperiul eĭ.

— Acésta nu va fi nicĭ o dată!

— O, dar eŭ vĕd şi simt şi pentru aceea omenimea nu v'o las vóuĕ ci acesteĭ neînsemnate fiinţe miculuĭ puişor al meŭ — şi strînse apăsat la piept pe frumosul *Ideal* cu ochĭ albastri, — el să va întări în credinţa sa, îşĭ va mări principiile, va deveni independent! Şi va învinge viitoriul. A luĭ să fie pămîntul şi întreg universul. Binecuvêntarea mea a asupra luĭ!

Localisată de

Ileana.

„Cu mintea pironită asupra memorabileĭ sĕrbărĭ românescĭ din Octomvrie anul trecut de la columna luĭ Traian, ziarele şoviniste maghiare ar vrea, ca Româniĭ din Ungaria să nu-'şĭ maĭ împrospĕteze. la isvórele pure ale latinitățiĭ conştiența lor națională. Şi maĭ este şi teama ce aŭ, că peregriniĭ românĭ, de altă trampă de cât Ruteniĭ. să vor declara contrarĭ introducereĭ în biserică a liturgieĭ maghiare.

„Am vrĕ să vedem şi acésta, că guvernanțiĭ de la Pesta să împedece pe creştiniĭ românĭ de la un peregrinaj. pe care îl vor realisa tóte popórele catolice orĭ unite cu biserica Romeĭ. Cum? Vor puté merge la Roma peregriniĭ maghiarĭ catoliciĭ la 24 Aprilie viitor, avênd în frunte pe primatele lor, şi Mitropolitului *Mihályi* cu păstoriţiĭ seĭ nu-'i va fi permis acésta? Până acolo nu cred că va ajunge *rabiarea şovinismuluĭ.*

Noul agitator din Blaş. — Sĕptĕmâna trecută ziarele patriotice din Pesta şi Cluş făceaŭ mare tărăboiŭ pe tema, că un student cu numele Zaharie David, a fost eliminat de la tóte gimnasiile din Ungaria, pentru că făcea agitaţie. Şi — ca de comun, — îşĭ ridicaŭ glasul contra gimnasiuluĭ din Blaş, unde era inscris numitul elev.

Vom espune fidel întrégă cestiunea, ca cetitoriĭ nostri, să se convingă şi de astă dată la ce se reduce tótă gălăgia ziarelor magiare.

În Septembre anul trecut să înscrie la gimnasiul nostru între alţiĭ şi Zaharie David, venit de la *gimnasiul de stat din Gherla.* Băiatul după chip şi înfăţişare e blând şi blăjin, sĕrac şi pacînic. Dar abia trece o lună şi Direcţieĭ gimnas. din loc îĭ se transmit câte va scrisorĭ private desfăcute de direcţiunea gimnasiuluĭ din Gherla. Scrisorile eraŭ de a unor şcolarĭ veniţĭ de acolo, adresate foştilor conşcolarĭ. În una din scrisorile acestea elevul David, în terminĭ cam aspri, să năpustesce asupra unora dintre profesoriĭ din Gherla, fiind că l-aŭ luat la ochĭ, pentru că l-aŭ găsit cetind românesce; şi aŭ dat într'un notiţ de al luĭ peste un pasagiŭ din „Sentinela română". El îĭ îndémnă să vină în Blaş, fiind că aicĭ sînt alt fel de ómenĭ. Direcţiunea de aicĭ provocată să întroducă cercetare şi să pedepséscă pe ceĭ vinovaţĭ, şĭ-a făcut datorinţa, aşa după cum î-a dictat simţul de dreptate şi tactica pedagogică cerută în ast fel de casurĭ. Ministrul de culte şi instrucţiunea publică înse nu s'a mulţumit cu sentinţa adusă de profesoriĭ nostri, ci pe numitul elev l-a eliminat nu numaĭ din Blaş, ci din tóte şcolile mediĭ din ţară, pe motivul că agită contra statuluĭ magiar.

Aşa dară un băĭat de cl. V. ameninţă, să sdrobéscă statul magiar; orĭ, dacă cuĭ va îĭ maĭ convine aşa, statul magiar e aşa de şubred, de póte fi sdrobit de un student din gimnas! Nu credem, să convină compatrioţilor nostri niciĭ una din conclusiunile, la care ne forţéză sentinţa dluĭ Ministru.

Ceea ce e maĭ interesant în acéstă afacere e împrejurarea, că aprópe tóte ziarele guvernamentalĭ publicaŭ o telegramă datată din Blaş în care se anunţă faptul acesta, de şi nime nu-l scia, de cât dóră Direcţiunea gimnasială, care, chiar în acea-şĭ zi, saŭ cel mult cu una, saŭ dóuĕ zile maĭ înainte primise sentinţa ministruluĭ. Împrejurarea acésta ne face să constatăm, că şi în casul acésta, ca în tóte când e vorba de institutele nóstre, scirea acésta s'a plămădit în oficina guvernuluĭ, de unde îĭ s'a dat forma tendenţiósă, ca să presinte gimnasiul nostru în ochiĭ lumiĭ, ca pe un cuib de agitatorĭ. Una înse se nu uĭte a şĭ-o însemna domniĭ de la stăpânire, că dacă în David aŭ descoperit un agitator, atuncĭ meritul, după logica lucruluĭ, nu e a gimnasiuluĭ din Blaş, ci a celuĭ de stat din Gherla. Şi dacă, póte cu Zaharie David va fi în ţara asta nefericită cu un agitator maĭ mult, vina ér nu e a gimnasiuluĭ din Blaş, ci însu-şĭ a ministruluĭ şi a celor ce l-aŭ judecat atât de aspru.

Reforma calendaruluĭ. — România şi Rusia sînt pentru orientalĭ ţările, carĭ maĭ întâiŭ aŭ să se pronunţe în causa reformeĭ calendaruluĭ.

Dacă marea Rusie va adopta noul calendar, de bună samă va fi urmată de tóte ţĕrile ortodoxe. Pentru noĭ e destul de alt cum, dacă România va părăsi vechiul calendar, ca toţĭ Româniĭ să-ĭ urmeze.

Noĭ româniĭ greco-catoliciĭ, orĭ cât de mult am dori reforma acésta, nu am pute-o face separaţĭ de orientalĭ, vom aştepta decĭ cu răbdare, înregistrând de o cam dată tot ce se va face în acéstă direcţie.

De data asta lăsăm să urmeze aci proiectul de lege presentat camereĭ române pentru reforma dorită a calendaruluĭ.

Art. 1. — Ziua de 19 Iulie anul 1900 va fi considerată în tótă România drept ziua de 1 August, şi cu începere de la acésta dată calendarul numit Gregorian sĕŭ stil noŭ va fi singurul calendar întrebuinţat pentru esprimarea datelor în tóte actele vicţiĭ civile şi religióse şi ale tuturor autorităţilor publice.

Art. 2. — Se vor respecta după 19 Iulie stil vechiŭ tóte datele şi terminele fixate în stil vechiŭ, înainte de punerea în aplicare a acesteĭ legĭ transformându-se în date corespundĕtóre stiluluĭ noŭ, devenit singur legal

Art. 3. — Sĕrbătorile naţionale şi religióse îşĭ vor păstra datele actuale, socotite în stil noŭ.

Acest proiect de lege este semnat de d-niĭ: N. Cosăcescu, Anghel Demetriescu, M. Vlădescu, Em. Antonescu, Gr. Stavĕr, M. I. Căprescu, G. Hagiescu, I. Pivniceriu, G. Ghibănescu, N. R. Căpitănean Virgil Arion, Dr. Şaabner-Tuduri, Gr. Manu, Emil Teodoru.

Vom vedea ce sórte va avé şi acest proiect. Ne îndoim înse. că-l vom vedea vre o dată trecut cu succes prin desbaterile corpurilor legiuitóre. după ce am cetit puternicele(?) argumente aduse în senat de archiereiĭ bisericeĭ ordodoxe române, cu ocasia uneĭ interpelărĭ făcute în acéstă chestie.

Să sperăm, că totuşĭ să va alege ceva.

În postul Pascilor.

— schiţă. —

Când icónele trecutuluĭ să desfac din negura uităriĭ, şi plutesc luminóse şi curate pe dinaintea ochilor meĭ, sîmt un farmec dătător de viaţă în suflet, şi ceva atrăgĕtor, nespus de atrăgĕtor, mĕ duce spre vremile acelea. E aşa de bine să-ţĭ poţĭ aminti cu drag de câte ceva din trăita-ţĭ vieţă . .

. . . .

E sară. În casă e linisce. Vieţa scurtă şi sbuciumată a foculuĭ din sobă e spre sfârşite. Din când în când se maĭ ridică câte un caer de flacără vineţie, ce palpită lung, par că ar voi să-şĭ lungéscă firul vieţiĭ, şi apoĭ să stînge. Mama pregătesce patul copilaşilor, carĭ osteniţĭ îşĭ duceaŭ mereŭ mâna la ochĭ. Blândeţe şi bunătate e zugrăvită pe faţa mamiĭ.

„Eĭ şoldanilor, dar încă nu v'aţĭ zis rugăciunile, aşa vreţĭ să vĕ culcaţĭ?" — zise ea copilaşilor, carĭ se acăţăraŭ de marginile patuluĭ, voind să se suie. Eraŭ treĭ: doĭ băĭaţĭ şi o fată. La cuvintele mameĭ se uitară lung unul la altul, părea că să întrébă, de nu şi le-aŭ zis? În urmă îşĭ plécă privirile ruşinaţĭ, că aŭ voit să se culce fără să-şĭ facă ruga de séra. Băĭaţiĭ obicinuiaŭ să se róge înaintea icóneĭ „Restigniriĭ", fetiţa la icóna „Maiciĭ Domnuluĭ".

Cu paşĭ înceţĭ şi clătinătorĭ eĭ merg la locurile sciute, şi-şĭ încep rugăciunile. Mama privia fericită la eĭ, cum staŭ cu mânuţele puse cruce, cu nevinovatele lor privirĭ ridicate la icóne, şi cum li să mişcaŭ de drăgălaş buzele în ritmul rugăciunilor sfinte. Îşĭ fac câte treĭ crucĭ fie care. Semn că aŭ gătat.

„Nu grăbiţĭ aşa, e postul Pascilor, grijiţĭ că maĭ trebue ceva", le zise mama când vĕdŭ că copilaşiĭ se îndréptă cătră pat. Copiiĭ se întorc érăşĭ la locul lor şi încep să facă „închinăciunĭ". Una, dóuĕ, treĭ, zece . . . . Le făceaŭ uşor, căcĭ nu trebuiaŭ să se plece de la înălţime mare. De câte orĭ se ridicaŭ îşĭ făceaŭ cruce. „Şi pentru mine să faceţĭ şi pentru tătucu", — le zise lor mama. Şi eĭ făcură multe, şi pentru tata şi pentru mama, şi pentru toţĭ din casa lor. Fetiţa era maĭ mică de cât copilaşiĭ. Ea se osteniĭ maĭ în grabă. Şi când vĕdŭ că fraţiĭ tot maĭ fac închinăciunĭ, şi ea nu maĭ póte, erupse într'un plâns amar. Barĕ-mĭ de ar fi tot plânsul din lume ca plânsul acestă!

„Las, nu plânge. pentru tine sînt destule şi atâtea", îĭ zise mama înbunându-o.

„Când veĭ fi mare. — continuă ea — veĭ face multe. multe, şi pentru tata şi pentru mama şi pentru toţĭ din casa nóstră."

Copilaşiĭ sînt în pat. Mama şede pe un scaun lângă pat şi cósă.

„Vedeţĭ, aşa e bine, aşa-ĭ place luĭ Dumnezeŭ. Nu se vĕ culcaţĭ ca păgâniĭ, fără să vĕ ziceţĭ rugăciunile, şi fără să vĕ faceţĭ închinăciunĭ."

„Dar păgâniĭ nu-şĭ zic rugăciunile — mamă"? — întrebă unul din băeţĭ.

„Veḑĭ bine că nu, că dór de aceea sînt eĭ păgânĭ, de ce alta?" rĕspunse mama.

„Aceea la care coşĭ aşa e că-ĭ iîa mea cea de Pascĭ?" întrebă fetiţa. „Aşa puiule; la Paşcĭ o îaĭ şi îaĭ şurţa nóuă, şi-ţĭ dă mama óuĕ roşiĭ — şi Dómne, ce bine va fi la paşcĭ!"

Şi ea le spune maĭ de parte cât e de bun Dumnezeŭ. cum iubesce pe copiĭ ce îşĭ zic rugăciunile şi îşĭ fac închinăciunĭ în postul Paşcilor. „Şi acum culcaţĭ-vĕ. dragiĭ meĭ, şi veţĭ vedea ce marĭ veţĭ fi diminéţă." Copiĭ adorm cu gândul la óuĕ roşiĭ şi că vor vedea eĭ diminéţă. cât aŭ crescut de marĭ. Ér mama cu inima uşurată şi cu ochiĭ plinĭ de lacrămĭ de bucurie — îşĭ vede maĭ de parte de lucru, făcênd miĭ şi miĭ de planurĭ în venitoriul copiilor sĕĭ.

Ér eĭ trezindu-se diminéţa se mĕsură la locul sciut de lângă uşe, şi sînt deplin încredinţaţĭ că aŭ crescut mult fórte mult.

. . . .

Şi când privesc acum la copilaşiĭ aceştia, abia mĕ maĭ recunosc în unul din eĭ pe mine cel de acum. Dómne, cum trec aniĭ cum te schimbĭ. Dar ceva rĕmâne neclintit în tine, acest ceva e sadit în sufletul tĕŭ de cătră mamă: *credinţa.*

Alfins.

Revistă politică.

Afacerî interne. Părinţiî patrieî aŭ terminat cu budgetele ministeriale. Suma tuturor speselor se ridică la frumósa cifră de aprópe nóuĕ sute cincî zecî şi opt de milióne coróne.

Cu ocasiunea desbaterii asupra budgetuluî ministeriuluî de finanţe, ministrul Lukács a înaintat dieteî un proect, în care e vorbă despre ştergerea timbrelor de pe calendare începênd cu 31 Dec. a. c., pe cum şi despre ştergerea tacseî pentru afişurî şi inserţiunî ş. a., ce se va pune în pracsă cu finea luî Iunie a. c.

Dieta în 3 l. c. şi-a început vacanţele.

Italia. Obstrucţiunea parlamentară şi necapacitatea de lucru a corpurilor legislative împreunată cu aceea e la ordinea zileî pretutindenea. În lungul şir al obstrucţiunilor, după Austria vine Italia.

În parlamentul italian de câteva sĕptĕmânî nu se aude alt ceva de cât certe.

Istoria lor îşî are începutul în rĕscólele întîmplate în 1898 şi cu deosebire în rĕscóla din Milano, carea pusă la cale de socialiştî şi nutrită de ceî, ce în urma grelelor dărî ajunseră la sapă de lemn, a fost însoţită de vĕrsărî de sânge. Guvernul vĕḑênd amarele róde ce le produce prea marea libertate de întrunire, a făcut un proiect, care regula întrunirile, băgênd într'însul chiar şi întrunirile catolice. Proectul înse trebuia aprobat de pariament, şi fiind că prevedea oposiţia ce o întimpina din partea socialiştilor şi republicanilor puse clausula, că dacă camera nu va isprăvi cu proectul până la finea luî Iunie 1898 proectul numit se va pune în praxă pe calea ordinaţiunii regescî. Parlamentul s'a închis, timpul a trecut, şi proectul s'a promulgat conform clausuleî. Dar ce se veḑi? Curtea de casaţiă ezice, că planul prefăcut în lege ne fiind constituţional, nu are valóre. Prin urmare trĕbuia să trécă din noŭ prin cameră. Venind acum din noŭ pe tapet reforma dreptuluî de întrunire, deputaţiî socialiştî şi republicanî s'aŭ opus. Şi când un deputat din drépta a făcut un proect despre modificarea regulamĕntuluî de casă, în care, cerĕndu-se votare nominală numaî pentru cestiunile de importanţa maî mare, ér pentru cele alalte votarea s'ar fi întîmplat prin sculare, se tăia basa obstrucţiuniî, acésta a erupt cu o furiă maî mare. Guvernul în aducerea la ordine a oposiţieî era cu totul neputincios. Argumentele de bună cuvenință şi interes al statuluî pe socialiştî nu-î convingeaŭ. Ar fi disolvat camera dar iî era témă, că la alegerî socialiştiî vor isbuti în numĕr maî mare. şî-ar fi dat abzicerea dar asta însemna învingerea socialiştilor. În fine după multă spargere de cap asupra moduluî cum să iésă din încurcătură, presidiul camereî, asupra căruia aŭ fost îndreptate celea maî multe reproşurî, a abzis. Maioritatea l'a ales din noŭ, şi acum scandalele începură a se continua în ediţia a dóua, până când oposiţia părăsind sala, parlamentul î-şî luă vacanţele de paşcî, aşteptând cu toţiî desfăsurarea ulterióră a lucrurilor.

Nu aî ce face. Pe cum veî săra aşa veî mânca. Guvernuluî italian, acum ca şi în trecut lărgind peste mĕsură dreptul de întrunire iî trebuiaŭ elemente carî nesciind nicî de Dumnezeŭ nicî de ruşine, să le pótă folosi în contra bisericiî şi a preoţimeî şi étă că acum tocmaî fiiî predilecţî se întorc asupra luî, pretinḑend estinderea dreptuluî de întrunire pentru orî care scop, până la infinit.

Transvaal. După multele nenorocirî, carî în timpul din urmă loviseră pe sĕrmaniî Burî, zilele trecute sosi scirea despre o altă nefericire, carea încununa pe tóte celea de maî înainte. Era vestea despre mórtea bravuluî lor comandant Joubert. Deja de multe septămânî nu se maî auḑise nimica despre acest viteaz. El adecă era morbos. Morbul luî a fost causa, pentru carea nefiind el la cârmă, sórtea era aşa de maşteră peste armele Burilor. El a trecut la odihnă eternă din casa proprie din Pretoria. Ceî ce aŭ rĕmas după el iî primiră creditatea: lupta pentru independinţa patrieî, şi presidentul Krüger îndată după închiderea ochilor bravuluî general, ca să nu se întimple certe între comandanţiî subalternî, luă în mod provisoriŭ asupra sa comanda supremă. În circulară ce a adresat-o tuturor comandanţilor, revocându-le în memorie iubirea ardentă şi faptele adevĕrat eroice, pe carî decedatul le a dus în deplinire pentru binele patrieî iî îndémnă, ca ţinênd pururea înaintea ochilor esemplele luî Joubert, să continue lupta pentru a patrieî neatêrnare. Ziarele tóte î-şî dădură tributul lor de admiraţiune şi recunoscinţe pentru Joubert, şi însuşî Roberst, generalismul anglez, în scrisorile adresate luî Krüger şi familieî decedatuluî iî admiră bravura, căreia numaî modul luî uman de tractare î-a maî fost egal. După înmormîntarea luî Joubert, Krüger denumi de general suprem al oştilor din Transvaal pe generalul Botha, care până acuma nu o dată s'a arĕtat de cel maî demn succesor al ilustruluî sĕŭ antecesor.

Dumnezeŭ înse nu lasă, ca aî sĕî să fie ispitiţî maî mult de cât pot, pentru aceea, acum când totul părea perdut pentru Burî, schimbă sórtea răsboiuluî în favorul Burilor. O trupă angleză, carea sub conducerea luî Broadwood înainta spre Bloemfontain a fost încunjurată şi atăcată de Burî, rĕmânênd maî multe sute de Anglezî pe câmpul de luptă, ér din partea Burilor abia picând vre-o 7, lăsând 7 tunurî şi maî multe carĕ cu proviant în mânile cestor din urmă.

Roberts staţionéză încă tot în Bloemfontain. Se zicea până maî acuma, că causa întreţineriî luî atât de îndelungate e organisarea administraţiuneî militare din Oranje, dar pe cum spun scirile celea maî próspete, Roberst nu se mişca pentru-că nu se póte mişca. El are lipsă de o mulţime de caî pentru transportarea bagajuluî şi a tunurilor, fiind ceî aduşî maî înainte estemaţî cu totul. Mare încurcătură iî causéză luî Roberts şi proviantul pentru soldaţî. Buriî folosindu-se de încurcătura luî Roberts, vreŭ să taie comunicaţiunea acestuia cu Kimberley, pe care de atâta timp îl asediéză. Ba şi avantposturile oştireî luî Roberts, le aŭ rĕspins Buriî în maî multe rîndurî.

Corespondinţe.

Asociaţiunea şi şcolile

Şimleul Silvanieî, 27 Martie.

Frumósă menire are Asociaţiunea, căcî lucréză pentru cultura poporuluî. Cultura la un popor e aceea ce pentru omul sĕtos e apa curată cristalină, pentru marinar busola, şi pentru plântă razele sóreluî. Cultura îl ridică pe un popor într'o sferă superióră unde cel de jos numaî cu admiraţiune şi respect cutéză a-şî înălţa ochiî. Poporul cult este ideal înaintea unuî maî inferior, într'atât, că şi eventualele greşelî ale aceluia dispar pintre faptele măreţe a unuî neam inteligent. Din acestea şi alte multe consideraţiunî Asociaţiunea are menire măréţă.

Înse şi Asociaţiunea, ca orî care instituţiune culturală orî filantropică, numaî aşa îşî va putea vedé măestósele sale planurî realizate, dacă va lucra pe tóte terenele, unde cere lipsa şi unde se dă ocasiune să opereze, spre a-şî ajunge ţinta, ba, terenul unde obsérvă, că va putea ajunge recordurî maî frumóse să-l esploateze chiar şi cu concentrarea puterilor sale.

Cele maî potrivite lucrurî scopurilor Asociaţiuniî, ne par nóuĕ: şcolile poporalî, pe carî Asociaţiunea nu le îmbrăţişează în mĕsura, ce pretinde periclul ce le amenință, — căcî, da, vom fi sincerî, trebue să recunóscem, că dintre şcolile elementare, maî ales în unele ţinuturî, cu şasă din zece părţî stăm rĕŭ.

„Înalţăţî lata frunte şi caută în jur de tine“ a zis înainte de acésta cu o jumătate de veac Andreiŭ Murĕşan în imnul sĕŭ. Să ne uităm şi noî în jurul nostru şi să scrutăm cum stăm în privinţa instrucţiuniî elementare a poporuluî nostru? de la care atêrnă învingerea nóstră morală şi ajungerea la limanul dorinţeî naţionale, orî stagnarea întru progresul pretins de recerinţele ereî civilizate şi a timpuluî înaintat. Şi ce vedem? Edificiî şcolare înclinate spre ruină, provederea internă a acelora miserabilă, învĕţătorî neplătiţî. Nu tóte şcolile nóstre sînt în ast fel de stare, înse aicî e vorbă, nu de celea maî rarî şi maî bune, ci de mulţimea acelora, al căror tip intern şi estern e înfăţişat în colórea de maî sus şi ale căror numĕr întrece pe a celor înfloritóre.

Şi la tóte acestea ce remediŭ cércă Asociaţiunea pentru literatura română şi cultura poporuluî român? Nimic!

În §-ul 2 din statute, unde se defige scopul Asociaţiuniî, se pune ca scop „înfiinţarea, eventual ajutorarea de şcolî şi internate“ dar a fară de la şcóla civilă de fete din Sibiŭ, nu sciŭ unde s'ar fi pus în praxă acest scop. Dar óre póte fi un mijloc maî sigur pentru ajungerea scopuluî Asociaţiuniî — care şî-a scris pe stégul sĕŭ emblema: literatura română şi cultura poporuluî român, — de cât şcóla? Unde se

începe și unde e laboratoriul cultivăriĭ poporuluĭ, dacă nu în șcólă? Noĭ n'avem puterĭ și mijlóce să alcătuim Universitățĭ, Societățĭ pentru cultivarea claselor inferióre a poporuluĭ, pentru a rĕspândi șciința în popor, saŭ alte instituțiunĭ cultivătóre la noĭ unicul emporiŭ al sciințelor, atât pentru tinerime, cât și partea adultă a poporuluĭ e șcóla. Zic și pentru partea adultă, căcĭ o șcólă organisată cu un învĕțător destoinic și provĕḑut cu studiŭ de ajuns, pentru a putea îndeplini rolul sĕŭ de crescătoriŭ, șcie să afle modalitatea, prin prelegerĭ, disertățiunĭ și instrucțiunĭ publice și private de a provedé poporul din comuna și cercul sĕŭ de activitate cu tóte cunoscințele cele maĭ necesare.

Urméză decĭ, că dacă Asociațiunea e pentru cultura poporuluĭ român, și dacă recunósce și comitetul Avociațiuniĭ însĕmnătatea netăgăduită și ponderositatea școliĭ ca mijlocul cel maĭ puternic și natural al cultivăriĭ poporale, trebue să-șĭ întórcă privirea cu maĭ mare interes cătră acéstă instituțiune.

S'a întîmplat că vre o 2—3 școlĭ fiind primejdia de a se închide și ne maĭ putĕnd afla scăpare și mântuire nicĭ într'un chip, aŭ recurs la ajutoriul Asociațiuniĭ, de unde apoĭ, aŭ primit rĕspunsul lipsit de orĭ ce mângâiere că Asociațiunea nu dispune de ast fel de fondurĭ și ajutóre.

Procedura comitetuluĭ Asociațiuniĭ e asemenea cu a unuĭ om, care avĕnd o casă frumósă, acoperișul îl tot înnoesce, repareză și lustruesce frumos, ferestrile le provede cu cirade lucitóre, dar de partea maĭ din jos și de fundament n'are grije; acéstă parte o lasă espusă apelor, furtunilor și vĕnturilor, de se strică ceva aicĭ nu repareză, până ce în urmă prin desastre și tempestățĭ fundamentul slăbesce, păreții crépă, și de aicĭ provine ruinarea întregulul zid. Asemenea edificiŭ e zidul corpuluĭ național al nostru pe care trebue grijit de tóte părțile. Asociațiunea dă stipendiĭ, susține șcóla civilă de fete, și face alte lucrurĭ carĭ tóte-s frumóse dar nu-s începute de la fundament. Căcĭ sub poporul român nu putem înțelege inteligința studiósă, și fetele, de comun ale ómenilor cărturarĭ, carĭ frecuentéză șcóla susținută de Asociațiune, ci sub numirea poporuluĭ român se subînțelege maĭ ales țĕrănimea nóstră, care a fost și este fundamentul esistințeĭ naționale, pe care Asociațiunea trebue să o ajute întru progresarea sa culturală căcĭ acesta e scopul și menirea eĭ.

Trebue să recunóscem că starea banală a Asociațiuniĭ n'a ajuns încă la așa grad, ca să pótă ajutora tóte școlile lipsite, dar de aicĭ nu urméză, ca se nu ajute nicĭ una. Cât de înălțător ar fi, când preotul și învĕțătorul ar putea cu ast fel de cuvinte încuraja și însufleți poporul sĕŭ: Nu vĕ lăsațĭ șcóla, așeḑĕmintele și drepturile nósre să ni-le iea alțiĭ din mâna. Dațĭ, facețĭ! jertfițĭ pentru șcóla, unde băețiĭ nostri învață în limba strămoșilor și a némuluĭ nostru, pentru care trebue să dăm tot ce putem și avem. Étă aflând despre lipsa nóstră și vĕḑĕnd, că vĕ nisuițĭ întru a păstra intocmirile pentru înaintarea nóstră ca popor român, și Asociațiunea și domniĭ nostri românĭ ne ajutură pentru susținerea școliĭ și sólvirea plățiĭ învĕțătorescĭ cu 100 cor. Am fi dară ómenĭ slabĭ — dacă nu ne-am nisui și noĭ să ne prețuim și ținem, cu scumpĕtate acestea localurĭ sfinte ale nóstre!

Cine cunósce simțĕmîntul poporuluĭ nostru scie ce efect ar avé împrejurarea, că el ar observa, că privirile cărturarilor și maĭ marilor lor sînt țintite spre el, și aceia și cu fapta arată cât de mult ar dori înaintarea luĭ! . . .

Asociațiunea a fară de aceea, ar trebui să promoveze înaintarea materială și intelectuală a școlilor nóstre elementare și prin despărțĕminte într'un mod maĭ radical de cât până acuma. Ceea ce se face de presinte că la adunarea generală a despărțĕmîntuluĭ se cetesce numĕrul copiilor obligațĭ la șcólă, apoĭ acelor carĭ aŭ frecuentat școla și carĭ nu, — nu e destul spre a salva causa învĕțămîntuluĭ elementar atât de sguduită. Asociațiunea să denuméscă în fie care despărțĕmînt, dintre membriĭ maĭ activĭ și cu tragere de inimă aĭ comitetuluĭ aceluĭ despărțĕmînt o comisiune școlară de 3—4 membriĭ, carĭ pe teritoriul despărțĕmîntuluĭ cu tot devotamentul să îmbrățișéze causa învĕțămîntuluĭ din acel ținut. Să se pună în atingere cu poporul, să stea într'ajutorul preotuluĭ și învĕțătoruluĭ întru a lumina și capacita poporul la grija, ce trebue să o aĭbă de școla și biserica sa. Aceștia apoĭ avĕnd cunoscințe mijlocite despre starea școlilor nóstre, ar puté da informațiunĭ fidele despre starea lucruluĭ, și așa asociațiunea cum și despărțĕmîntul — voind a face — ar puté afla modalitatea, spre a salva și ridica școlile din starea de acuma.

Alesiŭ Fedorca.

Noutățĭ.

Întru mărirea luĭ Dumnezeŭ. *Covaciŭ Florea* l. *Mastei* curator primar gr. cat. din parochia Silimeghiŭ (Selagiŭ) episcopia Gherleĭ îndemnat prin catechesele preotuluĭ sĕŭ din considerațiunea poporuluĭ miser și puțin, carĭ din al lor nu a putut să-șĭ cumpere și zidéscă întravilanul și casa parochială, în efluxul iubireĭ cătră preotul Ștefan Szabó, protocolar a dăruit gratis un teritoriŭ în preț de 3000 cor. cu casa aflătóre pe acel teritoriŭ, ca să-l intabuleze vecînic a fi parochial. Rar se daŭ inime de o atare jertfă, socotind că acest creștin brav are și familie numĕrósă. *Rațiŭ Lica* l. *Ștefan* a ridicat o restignire în cimiteriul pustiŭ. *Dulf Griga* senior o restignire în piațul comuneĭ. *Vasiliŭ Sas* învĕțător pensionat a cumpĕrat un rĕnd de vestminte de jale negre pentru înmormîntare. *Pop Flóre* un învĕlitor prețios pe altariŭ. *Alesandru Giupe* cantor docent local. — Curatoratul bisericiĭ gr. cat. din Palatca, aduce următorilor binefăcĕtorĭ mulțumitele sale cele maĭ sincere: Vĕduveĭ *Todorica Peteanu* n. *Pal* care ne-a cumpĕrat o Evangelie în preț de 25 cor., un sticharĭu cu 8 cor., a fară de acea ne-a dăruit un loc de 3 jug. în preț de 600 cor. care după mórtea eĭ va aveni în folosul eclesieĭ. Dneĭ *Ana Moldovan* din Sava pentru un rĕnd de vestminte în preț de 100 cor. Luĭ *Cămărășan Ioan* și mameĭ sale *Maria* pentru un rĕnd de vestminte în preț de 80 cor. *Catalineĭ Popa* cantoriță vĕduvă din Legiu pentru un rĕnd de vestminte în preț de 60 cor. Luĭ *Natu Giotlăușiŭ* și fiul sĕŭ *David* din Legiu care ne-a ajutat la cumpĕrarea clopotelor cu 100 cor. *Elisie Seleușan* și soția 2 praporĭ cu 40 cor. *Popa Dumitru* 4 sfeșnice de aramă cu 8 cor. Tinereĭ fetițe *Maria Gorganu* care din lucrul pălmilor sale a cumpĕrat o față de masă de pânză cerată cu 5 cor. *Antal Gyüri* țigan zidar, un epatrafir de mĕtasă fórte frumos cu 16 cor. *Peteanu Anică* l. *Todor* pentru o față de masă pe prestol de pânză cerată cu 8 cor. Priméscă toțĭ marinimoșiĭ donatorĭ și pe acéstă cale cea maĭ ferbinte mulțumită, dorindu-le din adĕncul sufletuluĭ, ca bunul Dumnezeŭ se le rĕsplătéscă și în acéstă viață cu zile îndelungate și fericite, ér în cea alaltă viață cu fericire eternă. Palatca la 19 Martie 1900. *Ariton Nicola* adm. par. loc. a Palatceĭ. *Ioan Oiariŭ* curator primariŭ.

Din Archidiecesă. Mâne sâmbătă va fi chirotonit întru preot clericul absolut *Ioan Simu,* dispus capelan la Abrud, dist. Roșia. — *Niculae Pop,* paroch în Șeulia rom. a fost numit paroch în Săcalul de câmpie, distr. Pogăceua — Administratoriĭ parochialĭ *Alimpiŭ Costea,* din Spinĭ, *Vasilie Szmigelski* din Sâncel, *Ioan Trif* din Tăunĭ și *Basiliŭ Călugăr,* din Crăciunelul sup. în distr. Biia, aŭ fost numițĭ *parochĭ.* — *Gregoriŭ Pop,* paroch în Stupinĭ, distr. Fărăgăŭ, a fost trecut în deficiență. ér *Iosif Stupinean* cooperator tot acolo, a fost numit paroch. — *Ioan Miclea,* adm. paroch. în Orosfaia, a fost numit paroch în Sân-Mărtinul-deșert.

General român la Burĭ. Conducerea maĭ de parte a răsboiuluĭ a încredințat-o președintele *Krüger* unuĭ consiliŭ suprem de răsboiŭ constătător din generaliĭ Bota, Schalk, Burger și Erasmus. Despre cel dintîĭ „Epoca" din Bucurescĭ primesce amănunte fórte interesante După informațiunile acesteĭ foĭ, Botha este de origine transilvănean, fiŭ de grănițer român din comuna Inești, comit. Bistrița-Năsĕud. El a fost ofițer în armata austriacă; la 1881 era locotenent cu garnisóna în Agram, unde făcuse datoriĭ prea marĭ, așa că a fost nevoit sĕ dimisioneze din armată. A plecat apoĭ la Africa-sudică. Tatăl sĕŭ trăesce încă și e în vrĕstă de 73 anĭ. Ultima scrisóre a fiiuluĭ cătră tatăl datéză de la 17 Sept. 1897. Cum aflăm, din aceași familie avem și un student stipendist.

Serata literară ținută în sara de 1 April c. a fost cercetată de un fórte numĕros public. S'a distins dș. Bunea prin esecutarea precisă a cântăriĭ „Dor de mare", pe care a trĕbuit s'o biseze și dș. Căpușan prin declamarea cu multă căldură și sentiment a poesieĭ „Ideal" de Coșbuc. Dl. prof. Precup ne-a adus aminte frumóse și interesante scene „din trecut", vorbindu-ne de lucrările maĭ însĕmnate sevîrșite în ultimiĭ 200 anĭ. Chorul a făcut introducerea („Bună sara") și închierea („Nópte bună") serateĭ. S'aŭ încasat peste 40 cor.

Limba română la gimnasiul din Făgăraș. Ministrul de culte a conces ca începĕnd cu anul scol. viitor limba română să se propună la gimnasiul de stat din Făgăraș, ca studiŭ facultativ.

„Albina", cel maĭ vechiŭ institut la credit românesc, a votat și anul acest 200 cor. pentru fondul studenților bolnavĭ de la gimnasiul din Blaș.

Congregațiunea comitatuluĭ Albeĭ-inferióre s'a ținut la 31 Martie n. în sala festivă a magistratuluĭ din Aĭud. Abia aŭ fost de adunare 70—80 de membri, dintre carĭ românĭ numaĭ 5. Obiectele puse la ordinea zileĭ s'aŭ resolvit aprópe fără discusiune, și de și aŭ fost peste 60 de obiecte, totuși s'aŭ trecut peste ele încă înainte de ameḑĭ. Obiectul principal al adunăriĭ a fost propunerea comitetuluĭ administrativ de a se contrage un împrumut de 221.284 spre a se edifica noul palat administrativ, după ce veche casă comitatensă e deja demolată. În decursul adunăriĭ membri presențĭ aŭ subscris actul comemorativ, care se va așeḑa în fundamentul nóueĭ case comitatense acolo se va așeza și un numĕr din ziarul „Unirea".

Necrolog. † *Ioan Cigareanu* prim vicenotar comitatens în pensiune, membru la maĭ multe corporațiunĭ etc. după un morb greŭ împărtășit cu ss. Sacramente, a repausat la 1 April în anul al 59-lea al neobositeĭ sale viețĭ și al 32-lea a ferițiteĭ sale căsătoriĭ.

† *Iulian Burlec* fost elev de II cl. gimn în Blaș a repausat la 27 Martie c. acasă în Bărbăteniĭ inf. în vrîstă de 15 anĭ.

Fie-le țĕrîna ușóră!

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Mama sfîntuluĭ Augustin.

— Schiță istorică-culturală —

de

Emil Bougaud.

Traducere din limba franceză de

Salba.

Întroducere.

(Continuare.)

Aŭ nu pentru aceea a dat Dumnezeŭ părinților pricepere maĭ adêncă, ca se cunóscă adevĕratele pericole, ce amenință pe copiiĭ lor și să le arete calea pe care le pot încunjura?

Și óre nu pentru ca părintele să fie conducĕtorul pruncului pe acéstă cale periculósă a sfințit Dumnezeŭ pe tată de multe orĭ în contra voințeĭ aceluia, așa cât în viéța multor părințĭ poțĭ afla atarĭ inconsecințe, de carĭ nu sciĭ: să ridĭ saŭ să plângĭ?

Cunosc un Domn de omenia, fórte plăcut și isteț. care înse nu-șĭ folosesce isteţimea de cât întru a batjocori cele sfinte. O dată l-am cercetat; pe genunchiĭ luĭ ședea o copilă frumușică ca de 11-12 anĭ, care se pregătia pentru prima cuminecare. O asculta din catechism și chiar când am întrat eŭ, el să încerca să-ĭ esplice, ce-ĭ *misteriul?* și-ĭ spunea, că misteriĭ se află pretutindenia: în natură, în societate, chiar și în om, decĭ nu-ĭ mirare că să află și în Dumnezeŭ. Uĭmit de priceperea vie, cu carea copila îșĭ învĕța lecțiunea, el îmĭ repeta rĕspunsurile eĭ și câte un avênt nimerit, care așa-țĭ cade de bine să-l audĭ de pe buzele copiilor. Vĕdênd acéstă scenă plăcută me cugetam la *Diderot,* care însu-șĭ îșĭ conducea copila la catechisare in *Saint-Sulpice* [1]) și îĭ esplica fie care întrebare. Mĭ-am adus a minte și de un alt scriitoriŭ, pe care nu-l numesc, căcĭ trăesce, carele sub pedépsă oprise copiilor sĕĭ întrarea în chilia de scris, nu cum va să se strice cetind scrierile sale de pe masă. El vrea să corumpă lumea; — dar ce vrețĭ, el e tată, nu vrea să corumpă și sufletul ficeĭ sale. O admirabilă contrazicere, ce întîlnim la tot pașul în timpurile nóstre.

Bărbatul fórte a dese orĭ e ușuratec, sceptic, impiŭ, batjocoritor de cele sfinte — *tatăl* e tot de una sfînt; — Dumnezeŭ a voit așa pentru scutirea pruncilor. De aceea trimite Dumnezeŭ în inimile părinților aceea putere neînvinsă, chiar în timpul pericolului, pe cum arată esemplul de maĭ sus.

Mulțămită decĭ bunătățiĭ dumnezeescĭ!

Orĭ cât aŭ suferit mamele pentru mântuirea viețiĭ pămîntescĭ a fiilor, cu mult maĭ mult aŭ suferit pentru mântuirea sufletuluĭ. Aŭ suferit pentru rescumpĕrarea suferințelor lor; ele s'aŭ aruncat în gura leilor, s'aŭ luptat cu oștile dușmane aŭ petrecut zile, noptĭ și sĕptĕmânĭ întregĭ veghiând lângă copiĭ lor morboșĭ, fără a mânca, fără a se o odihni, — le-am vĕdut a dese orĭ, minunându-mĕ maĭ mult de puterea, ca de ĭubirea lor. Ele și-aŭ dat *viéța* pentru fiĭ lor ĭubițĭ, și ce se daĭ maĭ mult? Totuși, — pentru mântuirea sufletuluĭ aŭ dat de miĭ de orĭ maĭ mult. Pentru că a muri pentru ceĭ ĭubițĭ, nu-ĭ cel maĭ mare sacrificiŭ al ĭubireĭ, nicĭ nu-ĭ sacrificiŭ deplin.

Sacrificarea viețiĭ proprie nu-ĭ sacrificiŭ deplin, nu-ĭ durerea cea maĭ mare. Martiriul uneĭ mame stă în sacrificarea viețiĭ fiuluĭ eĭ, adecă în prețuirea adevĕruluĭ, vîrtuțiĭ, onóreĭ, frumseţeĭ adevĕrate, a sufletuluĭ și a mântuireĭ viețiĭ vecĭnice a pruncuIuĭ, în așa mĕsură, în cât să fie decisă maĭ bine a-l vedé mort, de cât a vedé aceste florĭ vestedite și uscate în sufletul luĭ.

Un filosof, nu sciŭ care, punêndu-șĭ întrebarea: „Ce-ĭ omul?“ ne dă acest rĕspuns sublim: „Omul este o ființă gata a-șĭ da viéța pentru adevĕr.“ Mama creștină e o ființă și maĭ minunată. Ea-ĭ o ființă gata de a da și viéța pruncuIuĭ sĕŭ pentru adevĕr; o ființă, carea întru atâta ĭubesce adevĕrul, *dreptatea,* adecă pe Dumnezeŭ, carele locuesce în sufletul pruncului innocent, în cât maĭ bine voesce să piéră ceea ce e „praf și cenușă“ — trupul, de cât ca Dumnezeŭ să părăséscă altarul ce Isus și l-a aședat în sanctuariul sufletuluĭ. Ce zic? Ea-ĭ o ființă, care într'un pericol, într'un cés rĕŭ, când ar trebui să-șĭ alégă din dóuĕ: viéța trupéscă saŭ viéța sufletéscă a pruncuIuĭ sĕŭ, nu ar sta nicĭ o clipită la îndoiélă, ci l-ar da maĭ bine călăuluĭ, pentru că maĭ bine-ĭ place să-l védă mort, de cât pĕtat. Étă o arĕtare admirabilă, pe care a dat-o Isus Christos lumeĭ prin crearea mameĭ creștine.

Pentru că în adevĕr, abia apăruse Christos pe lume și se aflaŭ mame, carĭ ținêndu-șĭ copilașiĭ în pólă, între sărutărĭ și desmierdărĭ, le repetaŭ învĕțătura cea seriósă: „puiul meŭ, maĭ bucuros a-șĭ vré se te védĭ *murind,* de cât făcênd un *pĕcat de mórte.*“ Și ceea ce zicea mama, — acéstă faptură înaltă, — ea și făcea. Spre esemplu, mama celor 3 frațĭ din *Langres,* care întrând în închisórea, unde fiĭ eĭ eraŭ chinuițĭ pentru credință, le săruta lanțurile și mergênd la fie care cu o față strălucitóre, ca o visiune luminósă, îĭ încurăgia cu cuvintele: „Oh! nicĭ unul dintre străbuniĭ noștri glorioșĭ n'a revĕrsat atâta mărire asupra numeluĭ nostru, — câtă onóre neperitóre ne va câștiga mórtea vóstră.“

Asemenea mama sfîntuluĭ *Simphorian* din Autun, când a audit, că fiul eĭ e condamnat pentru Isus Christos la perderea capuluĭ, și că deja îl și duc la locul de perdare, tremurând de frică, nu cum va juneluĭ de 16 anĭ să-ĭ pară rĕŭ după viéță, alérgă înaintea luĭ și încă de departe îĭ strigă: *„Fiul meŭ, privesce spre ceriŭ! nu-țĭ vor stinge viéța; țĭ-o schimbă numaĭ cu una maĭ bună.“*

Sfînta *Dionisia,* aprópe de locul de perdare, încurăgia cu privirea pe fiul sĕŭ carele se lupta cu mórtea și după ce a espirat ĭ-a luat trupul bătucit de loviturĭ și l-a înmormîntat între cântecele de bucurie a *creștineĭ* și între gemetele de durere ale *mameĭ.*

Și când privirile și cuvintele-ĭ însuflețitóre nu eraŭ destul pentru a insufla fiuluĭ statornicie între chinurile eșafoduluĭ, — ea s'a aruncat la picióreIe luĭ și între rugăciunĭ și lacrimĭ îl conjura pe ĭubirea luĭ de mamă să móră cu curaj, — pe cum a făcut mama eroică a *Machabeilor,* carea de și a trăit înainte de Christos, aprinsă de focul ĭubireĭ, ce El a adus pe pămînt, a rĕmas model de tăriă sufletéscă pentru mamele creștine. După ce a încurăgiat pe ceĭ 6 feciorĭ la mórte, după ce cu inima durerósă, dar cu fruntea senină a primit de 6 orĭ aceea rană grozavă, ce ĭ-o făcea perderea unuĭ fiŭ, a ajuns la rênd al 7-lea, cel maĭ tinĕr, *Beniamin* al sĕŭ cel de 13 anĭ. Temêndu-se sĕrmana, că acesta nu va avé destul curaj a urma fraților sĕĭ, se aruncă înaintea luĭ în genunchĭ și arĕtându-șĭ peptul zise:

„Fiule, fie-țĭ milă de mine, carea în pântece te-am purtat nóuĕ lunĭ, și țĭ-am dat țîță treĭ anĭ. — Nu te teme de ucigătoriul acesta, ci te fă vrednic de frațiĭ tĕĭ, primesce mórtea, ca întru aceea-șĭ milă împreună cu frațiĭ tĕĭ să te primesc.“ [1])

Ce a suferit într'un asemenea moment o femee, o mamă, ce sguduire internă a trebuit să sufere *Simphorosa, Felicitas,* și alte atâtea, carĭ le-aŭ imitat, nu se póte descrie, dar se póte vedé, că pentru rĕsplătirea ăstor mame nu-ĭ prea mult o vecĭnică viéță de fericire petrecută cu copiĭ lor în brațe.

Drept că Dumnezeŭ numaĭ fórte rar pretinde atarĭ sacrificiĭ; dar nu-ĭ maĭ puțin drept, că o mamă care nu-ĭ gata a sacrifica viéța trupéscă a copiluluĭ sĕŭ pentru mântuirea viețiĭ sufletescĭ a aceluia, — nu-ĭ mamă creștină; că o mamă, care nu simte în sine curagiul de a să arunca între copilul sĕŭ și o *crimă,* între fiul sĕŭ și o *lașitate,* e o mamă josnică, nevrednică de acest nume măreț.

Dar cum ar și puté peri copilul, dacă mamă-sa maĭ bine îșĭ va sacrifica tot, ce are, tot timpul seu, puterea sa, viața sa chiar și viéța luĭ, de cât să-l lase a se întina cu pĕcate. Furtunile unor timpurĭ depravate îĭ vor puté arunca corabia viețiĭ în cóce și în colo, valurile furibunde îl vor puté amenința cu perire, dar nu va peri nicĭ când. Tot de a una îĭ va rĕmâné o ancoră, și sciți, unde-ĭ aceea? — În inima mameĭ sale! — De aceea nu ĭ-o póte nime răpi, nicĭ rumpe.

Un esemplu pĕtrundĕtoriŭ vețĭ afla în acéstă istoriă, și sper, că nicĭ o mamă nu va fi cetit acésta carte, fără să fi învĕțat din ea cum trebue ținută acea ancoră, ca și în timpurile celeĭ maĭ furióse tempestățĭ să scape de perire barca ușurică, în care se află fiul sĕŭ.

Orĭ cât e de lipsă a aminti mamelor creștine despre puterea duplă, ce aŭ primit-o de la Dumnezeŭ, spre a *cultiva* și a *scuti* sufletul fiilor lor, maĭ că n'așĭ fi scris acésta carte, dacă n'ar conține maĭ mult, de cât aceste dóuĕ învĕțăturĭ. Eŭ am voit să clarific un adevĕr maĭ inalt, să descopĕr mamelor un secret așa de însĕmnat, dar așa de necunoscut în zilele nóstre, un secret, care-ĭ cea maĭ sublimă mărire a părintelui creștin și cel maĭ puternic isvor de ajutoriŭ în aceste zile critice.

---

[1]) Un institut de educațiune in Paris. Trad.

[1]) II. Mac. 7, 27 29

Nicĭ când nu voĭ uita emoţiunea, ce am simţit o dată, când am asistat lângă patul de mórte al unuĭ june sĕrman. Eram condus la el de datorinţă saŭ maĭ bine zis din tragere de inimă. Şi acum vĕd pe tatăl sĕŭ preumblându-se prin chiliă tăcut şi jalnic, cuprins de aceea durere fără lacrimĭ, ce te chinuie aşa de tare; — par că vĕd pe biĕtă mamă-sa, carea îngenunchiă lângă pat şi lasă în urmă cale liběră vaietelor reţinute în decursul agonieĭ.

Stăteam lângă ea cu inima sfăşiată de durere, dar tăcut; nu sciam cum să o mângăiŭ, nicĭ nu cutezam a încerca aşa ceva.

Îmĭ aduc a minte, că în tăcerea îndelungată împreunată cu durerile cele maĭ marĭ, (ce ar şi pute zice omul atuncĭ?) mĕ întrebam, óre ce taĭnă e acésta, că Dumnezeŭ, care e însă-şĭ bunătatea, permite durerĭ aşa grozave, şi rănesce aşa de crud o inimă de mamă?

Peste 2 anĭ am primit rĕspuns la întrebarea mea de atuncĭ, a nume, când am asistat în aceea-şĭ chiliă lângă aceea mamă, care trăgea de mórte tot în acela-şĭ pat; am tresărit audĕnd de pe buzele eĭ, ca un ultim oftat, aceste cuvinte: *„Mĕ duc să-mĭ caut copilul.“*

Luminat atuncĭ în sufletul meŭ, am vĕdut, că cu viĕţa din lumea acésta nu se sfârşesce tot, am vĕdut, că dacă Dumnezeŭ desparte câte o dată pe ceĭ carĭ se iubesc, pentru ca să le curăţe sufletul înălţându-ĭ la virtuţĭ maĭ marĭ, éră-şĭ îĭ póte împreuna într'o patriă, unde se vor iubi şi maĭ mult, fără să se despartă vre o dată. Cu mâna tremurândă am închis ochiĭ aceleĭ mame şi de câte orĭ mĕ gândesc la ea şi la fiul eĭ, carĭ s'aŭ mutat de pe pămînt şi s'aŭ împreunat în ceriŭ, tot de una mĕ întreb, ce le-a maĭ rĕmas din durerile, ce aŭ suferit amêndoĭ? De abia o aducere a minte; şi óre şi acésta nu le măresce numaĭ fericirea?

Dar maĭ este un pat de mórte, în faţa căruĭa nu cred, să fi lăsat Dumnezeŭ pe mamă neputinciósă. Se presupunem, că o mamă creştină prin mórtea fiuluĭ sĕŭ nu să desparte de el numaĭ pe o zi, pe 2 anĭ, ci îl perde întreg pentru veciĭ vecilor. Închipuiţi-vĕ o mamă credinciósă, care iubesce pe Dumnezeŭ maĭ pe sus de tóte, care îşĭ vede o dată fiul depărtându-se de Dumnezeŭ, devenind obiect al uneĭ mâniĭ vecĭnice, şi închipuiţi-vĕ, că în momentul acela critic al grozaveĭ despărţirĭ — ea să nu pótă face nimic pentru a-l mântui....! De o cam dată nu întreb ce zice s. Scriptură; îmĭ întreb înse mintea, bunul simţ, inima şi înainte de tóte inima, care de sigur nu póte fi maĭ bună de cât a luĭ Dumnezeŭ, — şi rĕspund cu tótă siguritatea: *Acésta nu se póte!* În faţa uneĭ atarĭ nenorocirĭ Dumnezeŭ nu a putut voi, ca mama să rĕmână neputinciósă. A trebuit să ascundă ceva şi în cel maĭ frumos şi cel maĭ divin suflet, în adêncimea sufletuluĭ de mamă: a trebuit să ascundă: un — nu sciŭ ce — un oftat, un gemet, o lacrimă saŭ un suspin, pe care de şi póte nu-l vor afla tóte mamele, pe cum nu fie care mamă ar fi aflat acel strigăt desperat, care a îmblânḑit leul din Florenţa, — dar el esistă în inima lor şi va erumpe de acolo, pe cum erumpe tot de una sub farmecul îndoit al iubireĭ de Dumnezeŭ şi de fiŭ — şi de bună samă va mântui sufletul fiuluĭ sĕŭ.

Étă ce cred eŭ!

(Va urma.)

Diverse.

Folosul mărcilor usate. Deună-zi frunzărind prin o revistă germână cetesc pe o parte a învĕlitoriĭ: *Adunaţĭ mărcile folosite!* Ér de altă dată îmĭ spunea un prietin, că zelosul episcop Majláth. a sfătuit şi el pe studenţiĭ din gimnasiĭ. să colecteze mărcile postale usate. Sciam, că se folosesc în un chip óre care, pentru ce scop a nume, nu sciam hotărît. Numĕrul din 3 April a luĭ „Bud. Hirlap“, publică un lung articlu în acéstă chestie. voĭ estrage ceva din el, pentru ceĭ, carĭ ar vrea ca şi mine să scie, de ce folos sînt mărcile usate?

Étă dar rĕspunsul: mărcile usate se valoréză de o societate de misionarĭ catolicĭ, şi cu preţul lor să rĕscumpĕră sclaviĭ din Africa centrală şi să întemeiéză pentru eĭ sate întregĭ.

Începĕnd din 1890 s'aŭ adunat spre scopul acesta maĭ mult ca treĭ sute milióne mărcĭ. Baniĭ, ce se câştigă anual cu vinderea lor, se ridică la suma de treĭ spre zece miĭ cor. Pentru coloniĭ s'aŭ cheltuit până acum 61 miĭ cor. şi s'aŭ fundat în statul Congo 8 sate. În satele acestea câte un părinte misionar face tóte slujbele, el e preot, învĕţător, judecător şi medic. La el alérgă cu toţiĭ în lipsele lor.

Coloniile acestea de negri se conduc ca şi nisce micĭ republicĭ. Grija de căpĕtenie se pune, — după cum se înţelege de alt cum de sine, — pe îmbrăţişarea religiuneĭ creştine şi pe crescerea în poruncile acesteĭ bisericĭ. În chipul acesta din ómeniĭ maĭ înainte sĕlbatecĭ, se cresc buniĭ creştinĭ catolicĭ. Şi acestea tóte cu ajutoriul mărcilor postalĭ usate.

Societatea acésta are representant şi în Ungaria, pe profesorul Alfred Van Mons din Turoc-Szt-Márton, căruia i-se pot speda orĭ ce feliŭ de mărcĭ, timbre şi cărţĭ postale ilustrate carĭ aŭ fost folosite. Nu-ĭ de lipsă ca mărcile să se desfacă de pe hârtie, e destul dacă să taie frumos jur în jur.

Étă un mijloc uşor cu care se póte ajunge la resultate marĭ!

Bibliografie.

A apărut:

„Enciclopedia Română“, publicată din însărcinarea şi sub auspiciile „Asociaţiuniĭ pentru literatura română şi cultura poporuluĭ român“, de *Dr. C. Diaconovich,* prim-secretarul Asociaţiuniĭ.

Cu o întârḑiare de câte va sĕptĕmânĭ, datorită unor greutăţĭ technice, a apărut fasc. 19. a acesteĭ marĭ publicaţiunĭ, cuprinḑênd cuvintele Hypochondrium—Ioannovics. Acéstă fascicolă are o extensiune de 114 paginĭ, cu mult peste 1000 articole şi cu numĕróse ilustraţiunĭ de o frumseţă deosebită.

Din vastul şi interesantul cuprins remarcăm o lungă serie de biografiĭ românescĭ (între carĭ Iacob Putueanul şi Iacob Stamati, Avram Iancu, Vas. Ianoviciŭ, Iarca, Iarcu, Ienescu, Ieremieviciŭ, Ieromin Ploiesceanul, Ilarion Ep. de Argeş, Iliaşĭ şi Ilie Domni românĭ, Ioan, Ioanichie, Ioanid, Ioannovics, etc.); apoĭ dintre articolele geografice de interes special românesc: judeţele Ialomiţa, Iaşĭ, Ilfov şi oraşul Iaşĭ, un articol mare şi interesant, împodobit cu 10 ilustraţiunĭ de o deosebită frumseţă (Aspectul oraşuluĭ, Mitropolia şi Bis. Treĭ Erarchĭ şi Lipovenéscă, Palatul administrativ, Gara, Universitatea, Liceul naţional şi statuele luĭ Ştefan cel Mare şi Miron Costin). Textul e lucrat de maĭ mulţĭ autorĭ distinşĭ, între carĭ Dd. Xenopol, Burada, Dr Tiktin, Titus Cerne şi Dr. Imerwol. Dintre articolele istorice amintim: Iazigĭ, Iliri şi Io de D. Onciul, şi Inscripţiunĭ de Teochari Antonescu. De remarcat maĭ sînt îndeosebĭ articolele fórte instructive din Igienă, datorite condeiuluĭ competent al Dluĭ Dr Felix, între carĭ: Igiena, Iluminat, Încălḑire, Încălţăminte, Închisorĭ, Infecţiune, Înmormîntare, Inoculaţiune, Intoxicaţiune, modul de tractare al acestor articole trece mult peste cadrul unuĭ mic dicţionar enciclopedic, dar cu considerare la utilitatea generală a cunoscinţelor igienice, redacţiunea a fost în drept a le da un loc maĭ larg. În fine maĭ amintim dintre articolele maĭ interesante: Idea, Ideal, Ilusiune de Dragomirescu; Imigrare, Import, Inserate, Comerciul Internaţional de Robin Derescu, Industria de Idieru, Inima cu 4 ilustraţiunĭ de execuţiune artistică; Insecte de Dr Leon, Instrumente musicale de T. Cerne, etc.

Cu fascicola proximă, care va apăré peste câte va sĕptĕmânĭ, va fi terminat volumul II. al Enciclopedieĭ, pentru care editura a procurat deja scórţe de legat, carĭ — inclusive trimiterea recomandată — costă 2 cor., (pentru România fr. 2.50.)

Abonamentele se fac la *W. Krafft în Sibiŭ* (deposit general pentru România: *E. Storck, Bucurescĭ)* şi se primesc numaĭ pentru publicaţiunea întrégă. Preţul de prenumerare: pentru un tom broşurat cor. 20.—, legat cor. 23.20 (în România: leĭ 25.—, resp. 28.50).

„Amicul progresuluĭ român“ Nrul 2 cu următorul sumar: Regele saltuluĭ, (cu 5 figurĭ). — Luna Februarie, Moravurile animalelor. Ursul. — Propăşirea cultureĭ sfecleĭ de zăhar şi fabricaţiunea zăharuluĭ în România. — Întrebuinţarea laptelui în medicină, Alegerea uneĭ bune vacĭ de lapte, etc. etc. — Fisiologia şi partea aeriană a arborilor. — Găinile de Padua, zise Paduane. — Rolul albineĭ în agricultură. — Păşunatul vitelor în pădurĭ. Calamităţile torenţilor în pădurile particulare, etc. etc. — Despre gravitatea pneumonieĭ la bĕtrânĭ. — Vinul roşu şi vinul alb. — Argintarea sticleĭ cu ajutorul formoluluĭ. — Sfaturĭ casnice. — Varietăţĭ sciinţifice. — Lectura la noĭ. — Convorbire familiară. — Paginĭ alese: Fantoma, nuvelă; Sora de caritate, nuvelă (Urmare şi fine). — Recreaţiunĭ literale. — Paricidul, roman.

„Convorbiri literare“ Nrul 3, Anul 34 1900: St. O. Iosif: Tragedie (traducere din H. Heine). — I. A. Bassarabescu: „Muza Română“ (schiţă). — I. C. Argetoyanu: Asupra ultimelor descoperirĭ din Forum Romanum (studiŭ). — P. Dulfu: Legendă. — N. Iorga: Cum se predă istoria în şcolile nóstre. — I. Bogdan: Istoria Bucureştilor de G. I. Ionnescu-Gion (recensiune). N. Iorga şi Ch.: Notiţe bibliografice.

„Lumina“ e titlul uneĭ reviste bisericescĭ ce a început să apară de la 1 Martie n. sub redacţiunea dluĭ *Dr Elefterescu* prof. în Bucurescĭ. Scopul acesteĭ reviste este cultura religiósă a cleruluĭ şi a poporuluĭ şi maĭ ales cultivarea elocinţeĭ sacre. Revista va apăré o dată pe lună în fascicli şi costă pentru noĭ 6 cor. Fasc. 1. cuprinde pe lângă programa foiĭ un articlu despre importanţa predicăriĭ în biserică, apoĭ predicĭ pe Duminecă a III. şia V. din post, pentru sĕrbătórea BuneĭVestirĭ şi pe Dumineca Floriilor. La sfârşit e o poesie „Ateilor“ de George Simu. Dorim succese redactoruluĭ în scopul sĕŭ măreţ, observăm înse că hârtia şi tiparul lasă de dorit.

Posta Redacţiuniĭ. Dluĭ *X. Y.* »Productele literarĭ« le-am primit, sperăm să le folosim, cât de curînd. Mulţumită pentru tóte cele cuprinse în scrisóre. — Clar. *Dr I. A.* în O. după cum vedeţĭ am făcut nota cerută. De ce n'ar fi maĭ bine, să prelucri Dta acel material, chiar din acest incident? Salutărĭ! — O. D. *Vas. T. Deda.* Am primit cu mulţămită; şi sînteţĭ achitaţĭ până la finea an. 1899. — *Papfalva.* Am primit cu mulţămită abon. pe 1898 sem. 2-lea şi 1899 sem 1. — O D. *Petru O. Curităŭ.* Am primit cu mulţămită în achitarea anilor 1896 şi 1897. În restanţă maĭ rĕmân 1898 şi 1899. — *Ilva mare.* Am primit cu mulţămită pe an. 1898 şi 1899. — Rsm *B. Gherla.* Cu mulţămită primit şi achitat pe 1896 şi 1897 — *Găbud.* Am primit cu mulţămită pe 1897 sem. 2-lea şi 1898 sem. 1. — Am primit şi achitat an 1900 de la *Ajton, Huniadóra, H. în Gherla, Sămbotelec, Valea lungă, Belotinţ.* — *Ghilad.* Rĕmânem cum am fost. Aniĭ 1898 şi 1899 sînt achitaţĭ. — *Hopârta.* Am primit şi aniĭ 1895 şi 1896.

Editor şi redactor rĕspundĕtor:
Aurel C. Domşa.

MERSUL TRENURILOR pe liniile orientale ale căiĭ ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1899.

Budapesta—Predeal

Tren de persón	Tren accelerat	Tren mixt	Tren de persón	Tren accelerat				Tren mixt	Tren de persón	Tren accelerat	Tren accelerat	Tren de persón
10—	8 50			2.10	pl.	Viena	sos.		1.50	7.[illegible]0	1.50	6.20
8.30	1.55		5.45	9.15		**Budapesta**			7 10	1.50	7.50	6 20
11.21	3.49	5.10	9.27	11.12		Szolnok		8·30	3.22	11.36	5.32	3.25
1.33	5.21	8.00	11.33	12 47		P. Ladány		5.50	12 54	9 59	5.56	1 12
3.42	6 39	7 22	1.48	2.11	sos.	Oradea-mare	pl.		11.04	8.43	2.38	11.32
3.58	6.46	12.20	2.06	2.18	pl.		sos.	7.12	10 44	8.38	2.31	11.17
4.38	7.15	1.15	3.03	2.50		Mező-Telegd		6.21	10 07		2.01	10.42
5.20	7.50	2.21	3.45	3.26		Rév		5.26	9.32	7.47	1.34	10.08
5.43		2.57	4.06			Bratca		4 50	9 11			9.50
6.31	8.37	4 00	4.53	4.16		Ciucia		3.30	8 37	7 09	12.52	9.19
7.16	9.08	4.59	5.32	4.52		B.-Huiedin		4 58	7 55	6.40	12.20	8.37
8.06		6.13	6.24			Ghârbĕŭ		3.05	6.54			7.37
8.33	10.08	7.04	6.59	5.55	sos.	Cluş	pl.	2.20	6.13		11 01	7.—
8.50	tr prs.	8.40	2.05	6.11	pl.		sos.			5 23	10.46	6 45
9.07	0·47	9.09	2 52	6.27		Apahida		5.24	4 27			6 27
10.14	11·11	10.40	4.45	7.26		Ghiriş		5.02	4.02		9.23	5.12
10.44	12.33	11.25	5.38	7.50		Cucerdea		3 37	2.33		8.54	4.43
10.56	1 08	11.40	5.57	7.52				3.06	1.58		8.49	4.33
11.03	1.17	11.49	6.08			Uióra		2 56	1.48			4.27
11.12	1.25	11.59	6.19	8.16		Vinţul de sus		2.49	1 41			4 20
11.34	1.34	12.29	6.59	8.32		Aiud		2.41	1 33		8.23	3 59
11.52	1 59	12.55	7.31	8.37	sos.	Teiuş	pl.	2.17	1.06		8.06	3 38
12 24	2.22	1.30			pl.		sos.	1.55	12.41		8.00	3.02
12.53		2.07				Crăciunel		1.29				2.36
1.14		2.29		9.04		Blaş		12 55			7.34	2.16
1.45		3 11		9.31		Micăsasa		12.34			7.08	1.44
2.01		3 31		9.43	sos.	Copşa-mică	pl.	11.56			6.56	1.25
2.15		3.46		9.45	pl.		sos.	11.35			6.54	1.06
2.33		4 08		9 59		Mediaş		11.14			6.41	12.49
3.04		4 45		10.23		Elisabetopol		10.55			6.20	12.18
3.40		5.27		10.51		Sighişóra		10 24			5.53	11.40
3.47		5.47		10.58				9.45			5.46	11.33
4.03		6.[illegible]2		11.12		Haşfaleŭ		9.35			5.32	11.16
5.35		7 58		12 26		Homorod		9.12			4.27	10.03
6.13		8.36		12.58		Ágostonfalva		7.44			3 53	9.22
6.42		9 09		1 16		Apaţa		7.02	4.51	Circulă Vinerea Predeal-Braşov	3.37	8.58
7.16		9.40		1.35		Feldióra		6.37	4.20		3 16	8.27
8.—		10.25		2.09	sos.	Braşov	pl.	5.58	3.32		2.45	7.48
3.55		11.—		2.19	pl.		sos.	5.08	2 10	6.58	2.18	5.20
4.40		12.26		3.01		Timiş		9 27		5.57	1.42	4.14
5.10		1.11		3.31		**Predeal**		8.47		5.11	1 12	3 32
11.55		8.15		9.10	sos.	Bucurescĭ	pl.	8.20			9.15	7.45
								3.15				

Copşa-mică—Sibiŭ—Avrig—Făgăraş

Tren de persón	Tren de persón	Tren de persón		Tren mixt				Tren de persón	Tren mixt	Tren de persón	Tren de persón	Tren de persón
2.21	4.43	11 30		7.10	pl.	Copşa mică	sos.	6 25	9 32	3.25		12.35
3.57	6.36	12 58		8.50		Ocna		5 07	- 15	1.56		11.01
4.19	7.04	1.40		9.15	sos.	Sibiiu	pl.	4.40	7 41	1.21		10 30
tr. m.	Numaĭ Marţa şi Vinerea comunică.	tr. m.			pl.		sos.			Circ. Marţa şi Vinerea		tr. m.
4.30		2. —							7 33			8 57
5.22		2.54				Tălmaciu-m.			6.45			8 04
6 15		3 59				Avrig			6 01			7 15
8.34		6.35			sos.	Făgăras	pl.		3 32			4.25
						Mureş-Ludoş—Bistriţa						
4.—	Numaĭ Lunia com. 9.10	4 20				Mureş-Ludoş				6 48	7.30	Numaĭ Vinere circulă
5 03	10.28	5.35				Zau				5 51	6 33	
6.54	12.39	7.11				Ţagu-Budatelic				5.—	4 51	9.44
7.52	1.53	Bald				St. Mihaiu de câmpie					3.42	8.46
8 44	3.02					Lechinţa					2.47	7 43
9.22	3.52	Numaĭ Marţa				S.-Măghiăruş				Circ. Marţa	2.01	6 52
10 11	4 55					Bistriţa					1 16	5 55
						Cucerdea — Oşorheiŭ — Regh.-săsĕsc.						
2 08	8.10	3.11	11.01		pl.	Cucerdea	sos.		7 42	2.38	8 35	12.48
3. -	8.51	3.52	11.41			Ludoş			6.59	1.55	7 4[illegible]	11 46
3 58	9.40	4 39	12 29			Cipău			6 24	1.19	6 56	11.00
5 -	10.30	5.29	1.17		sos.	Oşorheiŭ	pl.		5 30	12.25	5.50	9 54
5.15	10 42	5 39			pl.		sos.			9.00	5 04	9 [illegible]5
6.44	12.16	7.17			sos.	Regh.-săs	pl.			7.39	3 30	8.05
						Ghiriş — Turda						
7 33	11 —	5.—	10.23			Ghiriş — Turda			5 05	10 30	2 20	9.12
7.55	11.22	5.22	10.45						4.45	10 10	3.00	8 52
						Alba-Iulie—Zlatna.						
4.37	9 40	4.36				Alba-Iulia—Zlatna				7.22	1.01	6 16
7.28	12.25	7.47								5.—	8.22	3.[illegible]0
						Blaş—Küküllőszög—Sóvárad.						
3 25	2.30					Küküllöszög Blaş					5 [illegible]0	1 30
4 10	3.13					Sân.-Micláuş					9.42	5 [illegible]
4.56	3 57					Cetat.-de-Baltă					10 29	5 50
5.54	4.55					D.-Sân.-Mărtin					11.16	6 33
9 30	8 30					Sovarod					11.55	7.1[illegible]

Notă: Orele însemnate în stânga staţiunilor sînt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. — Numeriĭ încuadraţĭ cu liniĭ maĭ negre însemnéză órele de nópte.

Tipografia Seminariuluĭ archidiecesan.